

Vplyv európskej normotvorby na národné parlamenty a legitimita legislatívneho procesu v EÚ

Žitná, Z.*

ŽITNÁ, Z.: Vplyv európskej normotvorby na národné parlamenty a legitimita legislatívneho procesu v EÚ. *Právny obzor*, 105, 2022, č. 3, s. 183 – 190. <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2022.3.01>

The impact of the EU legislation on national parliaments and the legitimacy of the legislative process on the EU level. National parliaments have a specific role to play in European integration and participation in the EU decision-making processes. In addition to control powers towards the executive power, the last changes of the primary law (Lisbon Treaty) have provided them with new competencies in the form of more sophisticated procedures of democratic control, including the implementation of the subsidiarity test under the so-called yellow and orange card mechanism. National legislators thus have a specific type of powers to some extent beyond national constitutional law, in which they exercise individual and collective control over decision-making processes at the EU level.

Key words: national parliaments, subsidiarity principle, yellow and orange card mechanism

Úvod

Úloha národných parlamentov a ich postavenie v architektúre EÚ v kontexte európskej integrácie je téma, ktorej sa v posledných rokoch v právnej doktríne venuje čoraz väčšia pozornosť. Záujem o túto problematiku sa začal v polovici 90. rokov v súvislosti s objavujúcimi sa úvahami o demokratickom deficite EÚ a potrebe posilnenia postavenia národných parlamentov. Cieľom diskusií bolo dosiahnuť čo najefektívnejšie zapojenie zákonodarných zborov členských štátov EÚ do európskych záležitostí. Tento trend bol postupne reflektovaný aj v primárnom práve s cieľom vytvoriť dovtedy neexistujúci právny základ na etablovanie funkcií národných parlamentov v európskej inštitucionálnej štruktúre. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že istá redukcia úlohy národných parlamentov bola prirodzená ako logický následok stále silnejúcej európskej integrácie. Postavenie národných parlamentov bolo oslabené najmä v dôsledku zásad prednosti a priameho účinku komunitárneho práva, rozširujúcich sa kompetencií EÚ a tiež absenciou ich formálnej úlohy v európskych rozhodovacích procesoch. Je nesporné, že európska integrácia priniesla aj postúpenie výkonu časti právomocí na nadnárodnú entitu vrátane kompetencií v oblasti legislatívy, čím dochádza k zásahu do vnútroštátneho systému, v ktorom národné parlamenty ako vnútroštátne zákono-

* JUDr. Zuzana Žitná, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.

darné zbory plnia najmä tradičné úlohy ústavodarcu a zákonodarcu, ale tiež kreačného či kontrolného orgánu. Národné parlamenty sú niektorými autormi označované ako „obete“ európskeho integračného procesu, keďže v dôsledku európskej integrácie stratili nielen časť legislatívnych, ale aj kontrolných právomocí, najmä vo vzťahu k vnútroštátnej exekutive, ktorá naďalej zohráva ústrednú úlohu pri rozhodovaní na úrovni EÚ.¹

1. Členské štáty EÚ ako suverénne parlamentné demokracie

Všetky členské štáty EÚ sú parlamentnými demokraciami založenými na tradičných ústavných princípoch ako sú napr. delba moci, dodržiavanie zásady brzd a protiváh a zodpovednosti výkonnej moci parlamentu. Jednotlivé zložky moci, t. j. legislatívna, výkonná a súdna, sú oddelené a ich vzájomná interakcia podlieha vopred stanoveným ústavným pravidlám. V parlamentnej demokracii sa vyžaduje, aby vládny kabinet získal pri svojom kreovaní podporu parlamentu, resp. parlamentnej väčšiny. Vláda je priamo zodpovedná volenému parlamentu, ktorý má najmä zákonodarnú právomoc, pričom si vo vzťahu k nej plní aj ďalšie úlohy ako napr. kreačné, menovacie, kontrolné (a to jednak vo vzťahu k vláde ako celku, ako aj k jednotlivým ministrom). Vnútroštátnymi nositeľmi zákonodarnej moci sú národné parlamenty, ktorých právomoci a procesné postupy sú upravené v ústavách, ústavných zákonoch a ústavných zvyklostiach jednotlivých členských štátov EÚ. Isté právomoci v rámci legislatívneho procesu, najmä právo zákonodarnej iniciatívy, má tiež exekutívna zložka moci.² Existuje tiež možnosť využiť referendum ako inštitút priamej demokracie. Každopádne najvyššími vnútroštátnymi inštitucionálnymi suverénmi sú už tradične národné parlamenty.

Európska integrácia istým spôsobom ovplyvnila výkon suverénnych právomocí jednotlivými vnútroštátnymi zložkami moci v rámci členských štátov vrátane moci zákonodarnej. Štátna suverenita zjednodušene znamená nezávislosť štátu od inej moci, či už vonkajšej alebo vnútornej, keď štát vykonáva jurisdikciu na svojom území a nad svojím obyvateľstvom nezávisle od inej moci, iných štátov, orgánov, resp. entít. Samozrejme, koncept suverenity štátu nemožno vnímať v zmysle neobmedzenej slobody a nerešpektovania záväzkov či medzinárodného práva. Každý štát v interakcii s inými entitami, či už štátmi alebo inými subjektmi medzinárodného spoločenstva, či členstvom v medzinárodných organizáciách³ v určitom rozsahu zdieľa, resp. akceptuje medzinárodnoprávne záväzky. V podstate každý štát je viazaný minimálne celým radom medzinárodných zmlúv, z ktorých vyplývajú početné povinnosti. Integrácia v rámci EÚ ide pritom oveľa hlbšie a je intenzívnejšia ako štandardné modely klasickej medzivládnej spolupráce.⁴

¹ Porovnaj napr. RASMUSSEN, M. K. The Empowerment of Parliaments in EU Integration: Victims or Victors? In HAYWARD, J., WURZEL, R. (zost.) *European Disunion. Palgrave Studies in European Union Politics*. London : Palgrave Macmillan, 2012. ISBN 978-1-349-34969-2.

² Je zrejme, že „čistá“ forma parlamentnej demokracie neexistuje, keďže parlamenty sú tiež do značnej miery závislé od vlád, ktoré disponujú určitým stupňom zákonodarnej moci.

³ Napr. OSN, OECD, WTO, Rada Európy a pod.

⁴ V rámci medzivládnej spolupráce sa členské štáty rozhodujú zvyčajne na základe konsenzu a riadia sa pravidlami medzinárodného práva.

2. Špecifická európskej integrácie

Zároveň treba zdôrazniť, že európska integrácia predstavuje úplne špecifický spôsob nastavenia vzájomných vzťahov a typu spolupráce. Európske spoločenstvá síce vznikli rovnako ako iné medzinárodné organizácie, t. j. na základe medzinárodnej zmluvy, avšak spôsob ich vnútorného fungovania má *sui generis* charakter. Členské štáty EÚ preniesli zakladajúcimi zmluvami výkon časti svojich právomocí na špecifické zoskupenie založené na nadnárodnom princípe spolupráce s osobitným nastavením inštitucionálnych štruktúr, ktoré majú plniť úlohy a ciele stanovené samotnými členskými štátmi v zakladajúcich zmluvách. To je zmyslom prenosu výkonu kompetencií. Ak štát dobrovoľne obmedzí alebo na iný subjekt prenesie niektoré svoje právomoci, pričom sa nevzdá možnosti znova sa ich ujať, neznamená to stratu či obmedzenie suverenity.⁵⁵

Týmto prenosom výkonu určitých kompetencií členských štátov na nadnárodné integračné zoskupenie sa prirodzene vytvoril aj špecifický právny systém, ktorý má nielen priamy účinok na území členských štátov EÚ, ale i prednosť pred vnútroštátnymi právnymi predpismi. Prirodzene, ani tento právny poriadok nie je úplne autonómny či „sebestačný“, naopak, je intenzívne prepojený s participáciou členských štátov, ktoré sa spolu s inštitúciami EÚ podieľajú na normotvorných procesoch a napĺňaní obsahu práva EÚ, resp. neskôr aj pri jeho implementácii a aplikácii. Tento prenos výkonu časti právomocí pochopiteľne *eo ipso* zahŕňa aj isté implikácie na vnútroštátne orgány, najmä zákonodarnú moc.

V tomto kontexte je potrebné zdôrazniť, že aj keď národné parlamenty nedisponujú priamou rozhodovacou účasťou na tvorbe všeobecne záväzných právnych predpisov EÚ, členské štáty, resp. ich vnútroštátne orgány, fyzické a právnické osoby sú napriek tomu povinné tieto predpisy dodržiavať. Súvisí to s už spomínanou prednosťou práva EÚ pred vnútroštátnym právom a následnou súdnou kontrolou a možnosťou prípadných sankcií vrátane súdneho vymáhania transpozície a implementácie európskeho práva zo strany Súdneho dvora EÚ (čl. 260 Zmluvy o fungovaní EÚ). V konečnom dôsledku tak nemožno hovoriť o dotknutí suverenity členských štátov EÚ, skôr o istej miere adaptácie na zmenené podmienky prostredníctvom dobrovoľnej regulovanej selekcie konkrétneho okruhu právomocí, ktorých výkonom je v stanovenom rozsahu poverená nadnárodná inštitucionálna úroveň.

Na druhej strane treba tiež poukázať na fakt, že hoci absentuje priama účasť národných parlamentov na tvorbe legislatívy EÚ, i tak zákonodarné zbory členských štátov disponujú určitým stupňom nepriameho zapojenia do rozhodovacích procesov na úrovni EÚ, a to najmä cez schvaľovanie vládnych pozícií na rokovania Rady EÚ.

3. Legitimita normotvorného procesu na úrovni EÚ

Legitimita právnej regulácie prijímanej na európskej úrovni pramení v prvom rade z doktríny supranacionality a princípov priameho účinku a prednosti práva EÚ, v ktorej

⁵ CIBULKA, Ľ. a kol. *Štátoveda*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, s. 33. ISBN 9 78-80-8168-733-4.

zmysle bola členskými štátmi na EÚ postúpená časť právomocí bežne vykonávaných na národnej úrovni. Z právneho hľadiska sa supranacionalitou (nadržnosťou) rozumie právo medzinárodnej organizácie zaväzovať členské štáty v určitých oblastiach, ktoré boli pôvodne vo zvrchovanej právomoci (suverenite) členských štátov, a to i bez ich výslovného súhlasu, väčšinovým uznášaním sa nezávislých nadnárodných orgánov.⁶ Ide o súčasť celkového systému a povahy EÚ ako špecifického nadnárodného spoločenstva odlišného od tradičného medzivládneho či medzinárodného modelu spolupráce medzi zvrchovanými štátmi. Tento koncept má preto oporu v prvom rade vo vnútroštátnych ústavách a právnych systémoch jednotlivých členských štátov EÚ. Následne sa prirodzene odzrkadľuje aj v primárnom práve EÚ a tiež v judikatúre Súdneho dvora EÚ. Primárne právo predstavuje pre Európsku úniu svojím spôsobom (a s použitím vnútroštátnej terminológie) jej „ústavné právo“. Celkom neprekvapivo preto EÚ priznáva primárnemu právu veľmi nadštandardné postavenie. Je však pozoruhodné, že doktrína o pozícii primárneho práva EÚ sa nenachádza v zmluvách samotných, ale bola odvodená Súdny dvorom, vrcholným súdom EÚ, ktorý vo svojej judikatúre vyvinul princíp priameho účinku a princíp prednosti európskeho práva.⁷ Ide predovšetkým o rozsudky vo veci Van Gend en Loos⁸ a Costa v. ENEL.⁹ Princíp priameho účinku, bezprostrednej použiteľnosti a prednosti práva EÚ predstavuje právny základ nadnárodného ústavného práva EÚ.¹⁰

4. Zapojenie národných parlamentov do normotvorných procesov EÚ

Keďže právny systém EÚ nie je identický ako vnútroštátny, rovnako tak aj legislatívny proces a tvorba práva EÚ vykazuje v porovnaní s vnútroštátnym procesom pomerne veľké špecifiká. Ide najmä o legislatívne právomoci Rady EÚ zloženej zo zástupcov národných exekutív, čo spôsobuje istý posun aj vo vnútroštátnej rovnováhe jednotlivých zložiek štátnej moci. Je len prirodzené, že takto dochádza k osobitnej interakcii, najmä medzi legislatívnou a výkonnou mocou, v dôsledku čoho sa národné parlamenty dostali do interakcie s normotvorbou na úrovni EÚ a hľadaním svojho miesta v celom zložitom komplexe. V tomto kontexte treba zdôrazniť, že pre zabezpečenie legitímnosti rozhodovacích procesov EÚ má aktívne zapojenie národných parlamentov zásadný význam. Účinná kontrola aktivít EÚ zo strany národných parlamentov je nevyhnutná na efektívne vyváženie v systéme bŕzd a protiváh na európskej úrovni. Jednotlivé národné kontrolné systémy, resp. ich vnútroštátne nastavenie sa v jednotlivých štátoch prirodzene líšia v závislosti od konkrétnej právnej úpravy. Bez ohľadu na prípadné odlišnosti ich spoločným cieľom je, aby národné parlamenty dôkladne preskúmavali činnosť EÚ, postup svojich národných vlád na európskej úrovni a v prípade potreby prijímali následné kroky, prípadne vyvodzovali zodpovednosť. Vzhľadom na *sui generis* povahu nadnárodného modelu aplikovaného v prípade EÚ

⁶ NOVÁČKOVÁ, D. Európska únia a Európske spoločenstvo. In ČORBA, J. (zost.) *Európske právo na Slovensku: Právny rozmer členstva SR v Európskej únii*. Bratislava : Nadácia Kalligram, 2003.

⁷ KROŠLÁK, D. a kol. *Ústavné právo*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, s. 143. ISBN 978-80-8168-511-8.

⁸ C-26/62.

⁹ C-6/64.

¹⁰ KLÍMA, K a kol. *Evropské právo*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011, s. 126. ISBN 978-80-7380-335-3.

zároveň vyvstáva otázka prepojenia tvorby európskej legislatívy s občanmi, ktoré vzhľadom na špecifiká EÚ nemôže byť úplne identické ako v prípade tvorby vnútroštátnej legislatívy národnými parlamentmi, ktoré sú so svojimi voličmi späté oveľa bezprostrednejšie. Jedným z prostriedkov, ako zvýšiť demokratickú legitimitu legislatívnej činnosti nadnárodných európskych inštitúcií, bolo prijatie modelu inklúzie národných parlamentov do legislatívneho procesu na úrovni EÚ prostredníctvom princípu subsidiarity a jeho uplatnenia vo forme tzv. mechanizmu žltej a oranžovej karty.

5. Princíp subsidiarity (procedúr tzv. žltej a oranžovej karty)

Cieľom princípu subsidiarity je zabezpečiť, resp. posilniť dodržiavanie demokratickej kontroly rozhodovacích procesov EÚ. Tento princíp má praktický význam predovšetkým pre legislatívny postup. Princíp subsidiarity slúži na riadenie výkonu právomocí EÚ tým, že bráni legislatívnemu procesu na európskej úrovni v prípade, ak členské štáty môžu riešiť danú problematiku efektívnejšie. EÚ je tak oprávnená vykonávať právomoci iba vtedy, ak členské štáty nemôžu uspokojivo dosiahnuť ciele a účel navrhovaného opatrenia.

Podľa zásady subsidiarity „koná Únia v oblastiach, ktoré nepatria do jej výlučnej právomoci, len v takom rozsahu a vtedy, ak ciele zamýšľané touto činnosťou nemôžu členské štáty uspokojivo dosiahnuť na ústrednej alebo na regionálnej, resp. miestnej úrovni, ale z dôvodov rozsahu alebo účinkov navrhovanej činnosti ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni únie“¹¹. Cieľom princípu subsidiarity je, aby v rámci zdieľaných kompetencií konala Únia v prípade, ak členské štáty nemôžu dostatočne splniť ciele navrhovanej činnosti a EÚ ich môže dosiahnuť lepšie. Tým je zároveň podporená rovnováha moci, keďže sa skúma dôležitá otázka, či by mala zdieľanú právomoc vykonávať EÚ, alebo je lepšie vykonávať ju na úrovni členského štátu, prípadne na ešte nižšej úrovni. Subsidiarita je tiež dôležitá z pohľadu demokratickej legitimity, pretože uprednostňuje rozhodovanie bližšie k občanom. Subsidiarita v EÚ znamená *de facto* voľbu medzi EÚ, národnou alebo lokálnou úrovňou s cieľom vybrať jedného aktéra¹², ktorý bude aktívny v danej oblasti práva EÚ. Hoci bol samotný princíp subsidiarity do systému práva EÚ formálne zavedený ešte Maastrichtskou zmluvou (resp. vo veľmi limitovanej verzii už Jednotným európskym aktom), až Lisabonská zmluva ustanovila explicitnú participáciu národných parlamentov v legislatívnom procese EÚ a posilnila ich postavenie pri monitorovaní dodržiavania zásady subsidiarity. Lisabonská zmluva už v preambule zdôrazňuje odhodlanie „pokračovať v procese čoraz užšieho spojenectva medzi národmi Európy, v ktorom sa v súlade s princípmi subsidiarity prijímajú rozhodnutia čo najbližšie k občanovi“¹³. Podrobnejšie je zásada subsidiarity upravená vo viacerých ustanoveniach primárneho práva.¹³

¹¹ Pozri čl. 5 ods. 3 Zmluvy o EÚ.

¹² EÚ, členské štáty alebo miestni, resp. regionálni aktéri.

¹³ Porovnaj napr. čl. 5 ods. 3 a čl. 2 ZEÚ, čl. 69 a čl. 352 ZFEÚ, Protokol (č.1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii a v Protokole (č. 2) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality.

Lisabonská zmluva vytvorila priestor, aby národné parlamenty zohrávali plnohodnotnú a aktívnu úlohu v procese tvorby európskej legislatívy. Národné parlamenty tak predstavujú kľúčových aktérov mimo inštitucionálneho rámca EÚ pri ochrane dodržiavania princípu subsidiarity v praxi. Prostredníctvom tzv. mechanizmu žltej a oranžovej karty (nazývaného tiež mechanizmus skorého varovania) môžu národné parlamenty aktívne prispievať k demokratickému fungovaniu EÚ, keďže mechanizmus im poskytuje nezávislú právomoc posúdiť súlad legislatívnych návrhov EÚ so zásadou subsidiarity. Cieľom tejto zásady je úprava rozsahu konania Únie v oblastiach, ktoré nepatria do výlučnej právomoci EÚ. Zavedenie princípu subsidiarity uvítali najmä zástancovia národných suverénit členských štátov, pretože dúfali, že táto zásada obmedzí posilňovanie EÚ na úkor členských štátov.¹⁴ Filozofickým východiskom mechanizmu skorého varovania je premisa, že inštitúcie EÚ sú zodpovedné nielen Európskemu parlamentu, ale aj národným parlamentom a musia byť vytvorené prostriedky na zabezpečenie tohto cieľa. Tým bola uznaná pridaná hodnota národných parlamentov pre kvalitnú prípravu európskej legislatívy, ktorej cieľovými užívateľmi sú v konečnom dôsledku fyzické a právnické osoby v členských štátoch. V EÚ sa zásada subsidiarity niekedy označuje ako usmernenie pre administratívnu a politickú decentralizáciu na národnú, ale aj regionálnu úroveň s cieľom účinnejšieho a efektívnejšieho riešenia požiadaviek.¹⁵ Národní zákonodarcovia, ale tiež Európsky parlament, v tejto súvislosti vykonávajú vo vzťahu k navrhovanej európskej legislatíve tzv. test subsidiarity. Test subsidiarity je kľúčovým nástrojom na posúdenie, či daná legislatíva spĺňa podmienky požadované zásadou subsidiarity. Pri monitorovaní dodržiavania zásady subsidiarity národné parlamenty postupujú podľa príslušných ustanovení Lisabonskej zmluvy, najmä Protokolu č. 2 o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality a tiež podľa vnútroštátnej legislatívy. V rámci vykonávania testu subsidiarity pri legislatívnych návrhoch EÚ národné parlamenty usmerňujú a kontrolujú postup svojich vlád, zapájajú sa do politického dialógu s inštitúciami EÚ a komunikujú s ostatnými národnými parlamentmi v rámci medziparlamentnej spolupráce. Ak sú národné parlamenty presvedčené, že navrhovaná legislatíva je v rozpore s princípom subsidiarity, môžu po spustení legislatívneho procesu na úrovni EÚ rozhodnúť o uplatnení odôvodneného stanoviska. V tom sú uvedené dôvody, pre ktoré sa daný národný parlament domnieva, že oblasť upravenú v predkladanom návrhu EÚ nie je efektívne riešiť na európskej úrovni. V prípade zistenia nesúladu navrhovanej legislatívy EÚ s princípom subsidiarity tak môže celý postup vyústiť do predloženia odôvodneného stanoviska Komisii do ôsmich týždňov po zverejnení legislatívneho návrhu. Pri uplatňovaní odôvodneného stanoviska je dôležité zamerať sa na obsahovú stránku návrhu, kvalitné odôvodnenie a dodržanie lehoty na jeho zaslanie. Ak predloží odôvodnené stanovisko dostatočný počet národných parlamentov (viac ako jedna tretina v prípade tzv. žltej karty, nadpolovičná väčšina v prípade tzv. oran-

¹⁴ KARAS, V., KRÁLIK, A. *Právo Európskej únie*. Bratislava : C. H. Beck, 2012, s. 160. ISBN 978-80-7179-287-1.

¹⁵ PELLIKAAN, H., VOLLAARD, H., OTJES, S. *Europe in the Netherlands: Political Parties*. Haag : Scientific Council for Government Policy, 2007, Webpublication 24, s. 7. Dostupné na: <https://english.wrr.nl/publications/publications/2007/06/05/europe-in-the-netherlands-political-parties>.

žovej karty), začnú sa realizovať príslušné procesné postupy na európskej úrovni, ktoré môžu skončiť buď ponechaním návrhu aktu EÚ, alebo v krajnom prípade až zastavením legislatívneho procesu k návrhu aktu EÚ. Mechanizmy na kontrolu legislatívy EÚ zahŕňajú jednak prvky vlastného parlamentného preskúmania dokumentov predkladaných zo strany EÚ, ako aj priamu komunikáciu a kontrolu postupu národnej vlády a jej ministrov na úrovni EÚ (najmä vo formáciách Rady ministrov). Pre efektívnu kontrolu je kľúčové skoré zasielanie dokumentov parlamentom a ich včasné zapojenie do procesných postupov. Pravidelná komunikácia parlamentu s členmi vlády umožňuje priamu výmenu názorov, vytvára podmienky na kvalitnú a účelnú koordináciu a ovplyvňovanie činnosti vlády. Zároveň tiež uľahčuje monitorovanie postupu vlády vrátane možného požadovania vysvetlenia postupu na úrovni EÚ, či prípadného vyvodzovania zodpovednosti. Každý členský štát si za účelom kvalitnej participácie na systéme skorého varovania vytvoril vlastné vnútroštátne mechanizmy a zodpovedajúcu právnu úpravu.¹⁶ Pri realizácii postupov v rámci mechanizmu skorého varovania postupuje každý národný parlament nezávisle reflektujúc na situáciu v danom členskom štáte a záujmy svojich občanov. Zároveň je vzhľadom na akcieschopnosť a realnosť dosiahnutia prehodnotenia, resp. stiahnutia návrhu nevyhnutná spoločná akcia viacerých parlamentov. Národné parlamenty sú tak nútené spolupracovať v záujme maximalizácie efektivity ich aktivít súvisiacich s tvorbou európskych politík a legislatívy. Dôležitou v tomto ohľade je Konferencia parlamentných výborov pre záležitosti Únie parlamentov členských štátov EÚ (COSAC)¹⁷, ktorá predstavuje platformu medziparlamentnej spolupráce slúžiacu na výmenu informácií, koordináciu agendy európskych záležitostí a praktickú kooperáciu v oblasti mechanizmu skorého varovania.

Záver

Postavenie národných parlamentov vo vzťahu k inštitucionálnej architektúre EÚ je špecifické. Národné parlamenty nie sú formálnou súčasťou inštitucionálnej štruktúry EÚ, zároveň sú od počiatkov európskej integrácie jedným zo zdrojov demokratickej legitimity nevyhnutnej pre európsky projekt, keďže predstavujú základný element zastupiteľskej demokracie a osobitného ústavnoprávneho ponímania, na ktorom je EÚ postavená. Zákonodarné zbory členských štátov sú tradičné vnútroštátne orgány, ktorých postavenie a právomoci sú upravené v prvom rade v príslušných ústavách jednotlivých členských štátov. Zároveň plnia aj určité úlohy vo vzťahu k EÚ. Participácia národných parlamentov na legislatívnom procese na úrovni EÚ sa postupne vyvinula do súčasnej podoby aplikácie princípu subsidiarity v rámci mechanizmu žltej a oranžovej karty. Vnútroštátne zákonodarné zbory tiež vykonávajú právomoci v oblasti kontroly vládnej moci pri výkone svojich kompetencií v oblasti záležitostí EÚ.

¹⁶ V prípade Slovenskej republiky ide najmä o ústavný zákon č. 397/2004 Z. z. o spolupráci NR SR a vlády v záležitostiach EÚ a zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky.

¹⁷ Skratka COSAC z francúzskeho označenia *Conférence des organes spécialisés dans les affaires communautaires*.

Literatúra

- CIBULKA, L. a kol. *Štátoveda*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, s. 33. ISBN 9 78-80-8168-733-4
- KARAS, V., KRÁLIK, A. *Právo Európskej únie*. Bratislava : C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-287-1
- KLÍMA, K. a kol. *Evropské právo*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-335-3
- KROŠLÁK, D. a kol. *Ústavné právo*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-8168-511-8
- NOVÁČKOVÁ, D. Európska únia a Európske spoločenstvá. In ČORBA, J. (zost.) *Európske právo na Slovensku: Právny rozmer členstva SR v Európskej únii*. Bratislava : Nadácia Kalligram, 2003.
- PELLIKAAN, H., VOLLAARD, H., OTJES, S. *Europe in the Netherlands: Political Parties*. Haag : Scientific Council for Government Policy, 2007, Webpublication 24. Dostupné na: <https://english.wrr.nl/publications/publications/2007/06/05/europe-in-the-netherlands-political-parties>
- RASMUSSEN, M. K. The Empowerment of Parliaments in EU Integration: Victims or Victors? In HAYWARD, J., WURZEL, R. (zost.) *European Disunion. Palgrave Studies in European Union Politics*. London : Palgrave Macmillan, 2012. ISBN 978-1-349-34969-2